

ZNANI LUDZIE

Ciekawostki o Henryku Sienkiewiczu: 40 sprawdzonych faktów

Ciekawostki zebrał: Marcin Balana · Opublikowano: 19.10.2026 · Zaktualizowano: 20.10.2026 · Zweryfikowano: 20.10.2026

Henryk Sienkiewicz (1846–1916) to autor Trylogii, „Krzyżaków” i „Quo vadis” oraz laureat Literackiej Nagrody Nobla z 1905 r., przyznanej mu za wybitne zasługi jako pisarza epickiego. Samo „Quo vadis” miało do 2016 r. 2002 wydania w 59 językach, w tym po łacinie i w esperanto. Pisarz przez 2 lata mieszkał w Ameryce, a w 1900 r. dostał od rodaków w darze majątek Oblęgorek.

NAJWAŻNIEJSZE W SKRÓCIE

- Henryk Sienkiewicz urodził się 5 maja 1846 r. w Woli Okrzejskiej, a zmarł 15 listopada 1916 r. w Vevey w Szwajcarii.
- Nagrodę Nobla z 1905 r. Sienkiewicz dostał za wybitne zasługi jako pisarz epicki, a nie konkretnie za „Quo vadis”.
- Do Nagrody Nobla Sienkiewicza nominowano 7 razy w latach 1901–1905.
- „Quo vadis” miało do 31 lipca 2016 r. 2002 wydania w 59 językach, wynika z ustaleń Biblioteki Narodowej.
- Na majątek Oblęgorek, dar na 25-lecie pracy twórczej pisarza, zebrano w 1900 r. 70 tys. rubli.
- Prochy Sienkiewicza sprowadzono do Warszawy 27 października 1924 r. i złożono w podziemiach archikatedry św. Jana.
- Ekranizacja „Quo vadis” z 1951 r. miała nominacje do Oscara w 7 kategoriach, a „Potop” z 1974 r. był nominowany do Oscara w 1975 r.

Młodość, studia i rodzina

1 Gdzie i kiedy urodził się Henryk Sienkiewicz?

Henryk Sienkiewicz urodził się 5 maja 1846 r. w Woli Okrzejskiej na Podlasiu, podają Fundacja Nobla, Encyclopaedia Britannica i kalendarium w serwisie dzieje.pl. Według Britanniki rodzina pisarza miała niewielki majątek ziemski, ale straciła wszystko i przeniosiła się do Warszawy. W Warszawie Sienkiewicz zdał maturę 14–15 kwietnia 1866 r.[1][2][3]

Źródła: Nobel Prize Outreach, Henryk Sienkiewicz – Facts , Data odczytu: 2026.10.20; Encyclopaedia Britannica, Henryk Sienkiewicz , Data publikacji: 2026.05.01, Data odczytu: 2026.10.20; dzieje.pl (Muzeum Historii Polski, PAP), 100. rocznica śmierci Henryka Sienkiewicza , Data publikacji: 2016.11.02, Data odczytu: 2026.10.20

2 Henryk Sienkiewicz studiował na 3 wydziałach, ale nie zdobył dyplomu

Henryk Sienkiewicz zdał 25 października 1866 r. egzaminy do Szkoły Głównej w Warszawie i zaczął naukę na wydziale prawnym, a potem na lekarskim. W lutym 1867 r. przeniósł się na wydział filologiczno-historyczny. W 1871 r. opuścił uczelnię bez zaliczenia egzaminów końcowych.

Fundacja Nobla podaje, że studiował literaturę, historię i filologię, ale nie uzyskał dyplomu.[3][1]

Źródła: [dzieje.pl](#) (Muzeum Historii Polski, PAP), 100. rocznica śmierci Henryka Sienkiewicza , Data publikacji: 2016.11.02, Data odczytu: 2026.10.20; Nobel Prize Outreach, Henryk Sienkiewicz – Facts , Data odczytu: 2026.10.20

3 Litwos, czyli debiut Sienkiewicza z 1868 r.

Henryk Sienkiewicz zadebiutował jako dziennikarz 18 kwietnia 1868 r. w „Przeglądzie Tygodniowym”, a felietony w prasie warszawskiej podpisywał pseudonimem „Litwos”. W 1872 r. zaczął współpracę z dwutygodnikiem „Wieniec”, w którym zadebiutował powieścią „Na marne”. W tym samym roku ukazało się pierwsze wydanie książkowe cyklu „Humoreski z teki Worszytły”.[3]

Źródło: [dzieje.pl](#) (Muzeum Historii Polski, PAP), 100. rocznica śmierci Henryka Sienkiewicza , Data publikacji: 2016.11.02, Data odczytu: 2026.10.19

4 Sienkiewicz był jednym z 45 założycieli Kasy im. Mianowskiego

Henryk Sienkiewicz należał do 45 członków założycieli Kasy im. Mianowskiego, ustanowionej formalnie 12 lipca 1881 r., podaje dzisiejsza Fundacja Kasy im. Józefa Mianowskiego. Pisarz wszedł też do Komitetu Kasy, razem z m.in. Henrykiem Struvem i Filipem Sulimierskim. W gronie założycieli był również Bolesław Prus, czyli Aleksander Głowacki.[4][5]

Źródła: Kasa im. Józefa Mianowskiego, History , Data odczytu: 2026.10.20; [dzieje.pl](#) (Muzeum Historii Polski, PAP), Henryk Sienkiewicz. Kalendarium życia i twórczości , Data publikacji: 2016.10.03, Data odczytu: 2026.10.20

5 Ślub z Marią Szetkiewiczówną w 1881 r.

Henryk Sienkiewicz poznał Marię Szetkiewiczównę we wrześniu 1879 r. w Wenecji, a ślub wzięli 18 sierpnia 1881 r. w warszawskim kościele Zgromadzenia Panien Kanoniczek przy placu Teatralnym. Ich syn Henryk Józef urodził się 15 lipca 1882 r., a córka Jadwiga 13 grudnia 1883 r. Maria z Szetkiewiczów Sienkiewiczowa zmarła 19 października 1885 r.[3]

Źródło: [dzieje.pl](#) (Muzeum Historii Polski, PAP), 100. rocznica śmierci Henryka Sienkiewicza , Data publikacji: 2016.11.02, Data odczytu: 2026.10.19

6 15 tys. rubli od „Michała Wołodyjowskiego”

W 1888 r. Henryk Sienkiewicz dostał od nieznanego wielbiciela 15 tys. rubli z dedykacją „Michał Wołodyjowski Henrykowi Sienkiewiczowi”. Pisarz przeznaczył całą kwotę na fundusz imienia Marii Sienkiewiczowej dla artystów zagrożonych gruźlicą. Powieść „Pan Wołodyjowski” ukazywała się wtedy w odcinkach w „Słowie”, w latach 1887–1888.[3]

Źródło: [dzieje.pl](#) (Muzeum Historii Polski, PAP), 100. rocznica śmierci Henryka Sienkiewicza , Data publikacji: 2016.11.02, Data odczytu: 2026.10.19

7 Oświadczyzny w 1888 r., ślub dopiero w 1904 r.

Henryk Sienkiewicz wiosną 1888 r. oświadczył się młodszej o 18 lat kuzynce Marii Babskiej, ale później się wycofał. Pobrali się dopiero 5 maja 1904 r., w 58. urodziny pisarza. Wcześniej, w 1896 r., unieważniono inne małżeństwo Sienkiewicza, odnotowane w kalendarium jego życia w serwisie [dzieje.pl](#). [3]

Źródło: [dzieje.pl](#) (Muzeum Historii Polski, PAP), 100. rocznica śmierci Henryka Sienkiewicza , Data publikacji: 2016.11.02, Data odczytu: 2026.10.19

Sienkiewicz w Ameryce i w podróży

8 Ile lat Henryk Sienkiewicz spędził w Ameryce?

Henryk Sienkiewicz wyjechał do Stanów Zjednoczonych 19 lutego 1876 r. i mieszkał tam przez 2 lata, podając Łazienki Królewskie. Encyclopaedia Britannica datuje jego podróż po USA na lata 1876–1878. Po powrocie z Ameryki pisarz spędził rok w Paryżu, a do Warszawy wrócił w 1879 r. z czteroletniej podróży po świecie.[6][2][3]

Źródła: Łazienki Królewskie, Henryk Sienkiewicz (1846-1916) , Data odczytu: 2026.10.20; Encyclopaedia Britannica, Henryk Sienkiewicz , Data publikacji: 2026.05.01, Data odczytu: 2026.10.20; dzieje.pl (Muzeum Historii Polski, PAP), 100. rocznica śmierci Henryka Sienkiewicza , Data publikacji: 2016.11.02, Data odczytu: 2026.10.20

9 Sienkiewicz w Anaheim w Kalifornii

Henryk Sienkiewicz od czerwca 1876 r. do jesieni 1877 r. przebywał w Anaheim w Kalifornii. Do Kalifornii przyjechał z grupą artystów związanych z aktorką Heleną Modrzejewską, którzy chcieli założyć w nowym kraju utopijną wspólnotę. Sienkiewicz wrócił jednak do Polski, a Modrzejewska z mężem kupiła w 1878 r. 20 akrów ziemi koło Anaheim.[3][7]

Źródła: dzieje.pl (Muzeum Historii Polski, PAP), 100. rocznica śmierci Henryka Sienkiewicza , Data publikacji: 2016.11.02, Data odczytu: 2026.10.20; Trybuś E., Polish Culture in Los Angeles: History of Helena Modjeska Art & Culture Club , Data odczytu: 2026.10.20

10 „Poland and Russia”: artykuł Sienkiewicza w kalifornijskiej gazecie

Henryk Sienkiewicz opublikował 8 września 1877 r. w kalifornijskim dzienniku „Daily Evening Post” artykuł „Poland and Russia”. W latach 1876–1878 powstawał jego cykl felietonów „Listy z podróży”. W tym samym czasie pisarz stworzył nowele „Hania” (1876) oraz „Szkice węglem” i „Selim Mirza” (1877).[3]

Źródło: dzieje.pl (Muzeum Historii Polski, PAP), 100. rocznica śmierci Henryka Sienkiewicza , Data publikacji: 2016.11.02, Data odczytu: 2026.10.19

Trylogia, nowele i „Krzyżacy”

11 „Ogniem i mieczem” drukowały jednocześnie 2 gazety

Powieść Henryka Sienkiewicza „Ogniem i mieczem” zaczęła się ukazywać w „Słowie” w 1883 r., podaje Encyclopaedia Britannica. Według artykułu Agnieszki Paji pisarz publikował ją niemal jednocześnie w warszawskim „Słowie” i w krakowskim „Czasie”. Sienkiewicz był wtedy redaktorem naczelnym „Słowa”, którym kierował w latach 1882–1887.[2][8][3]

Źródła: Encyclopaedia Britannica, Henryk Sienkiewicz , Data publikacji: 2026.05.01, Data odczytu: 2026.10.20; Paja A., 1884. Rok z biografii lekturowej czytelników „Bluszczu”, „Świtu” oraz „Tygodnika Mód i Powieści” , Data odczytu: 2026.10.20; dzieje.pl (Muzeum Historii Polski, PAP), 100. rocznica śmierci Henryka Sienkiewicza , Data publikacji: 2016.11.02, Data odczytu: 2026.10.20

12 Trylogię drukowano równolegle w 3 miastach

Henryk Sienkiewicz drukował Trylogię w odcinkach równolegle w prasie krakowskiej, warszawskiej i poznańskiej w latach 1884–1888. Najstarszy egzemplarz „Trylogii” w zbiorach Biblioteki Śląskiej pochodzi z 1886 r. Biblioteka pokazała go w 2014 r. na wystawie razem z ok. 50 pocztówkami z

przełomu XIX i XX w., przedstawiającymi bohaterów powieści.[9]

Źródło: dzieje.pl (Muzeum Historii Polski, PAP), Najcenniejsze zbiory Biblioteki Śląskiej związane z „Trylogią” na wystawie , Data publikacji: 2014.09.03, Data odczytu: 2026.10.19

13 Kiedy powstały „Potop” i „Pan Wołodyjowski”?

Henryk Sienkiewicz napisał „Potop” w 1886 r., a powieść drukowano w odcinkach. „Pan Wołodyjowski” ukazywał się w odcinkach w „Słowie” w latach 1887–1888, co potwierdza też Encyclopaedia Britannica. W 1887 r., po powrocie z podróży, Sienkiewicz objął w „Słowie” prowadzenie działu literacko-artystycznego.[3][2]

Źródła: dzieje.pl (Muzeum Historii Polski, PAP), 100. rocznica śmierci Henryka Sienkiewicza , Data publikacji: 2016.11.02, Data odczytu: 2026.10.20; Encyclopaedia Britannica, Henryk Sienkiewicz , Data publikacji: 2026.05.01, Data odczytu: 2026.10.20

14 „Janko Muzykant” powstał w 1879 r., a „Latarnik” w 1882 r.

Henryk Sienkiewicz napisał nowelę „Janko Muzykant” w 1879 r., razem z utworami „Z pamiętnika poznańskiego nauczyciela”, „Jamioł” i „Przez stępy”. W 1882 r. powstały nowele „Bartek Zwycięzca” i „Latarnik” oraz dramat „Na jedną kartę”. W 1884 r., równoległe z „Ogniem i mieczem”, pisarz stworzył nowelę „Sabałowa bajka”. [3]

Źródło: dzieje.pl (Muzeum Historii Polski, PAP), 100. rocznica śmierci Henryka Sienkiewicza , Data publikacji: 2016.11.02, Data odczytu: 2026.10.19

15 „Krzyżacy” ukazywali się w odcinkach przez 4 lata

Henryk Sienkiewicz drukował „Krzyżaków” w odcinkach w „Tygodniku Ilustrowanym” w latach 1897–1900. Wcześniej, w 1895 r., powstała jego powieść współczesna „Rodzina Połanieckich”. W tym samym roku pisarz opublikował artykuł o Bismarcku w berlińskim czasopiśmie „Gegenwart”, a w 1896 r. napisał „Quo vadis” i nowelę „Na jasnym brzegu”. [3]

Źródło: dzieje.pl (Muzeum Historii Polski, PAP), 100. rocznica śmierci Henryka Sienkiewicza , Data publikacji: 2016.11.02, Data odczytu: 2026.10.19

„Quo vadis” na całym świecie

16 „Quo vadis” drukowała w odcinkach „Gazeta Polska”

Powieść Henryka Sienkiewicza „Quo vadis” ukazywała się w odcinkach w warszawskiej „Gazecie Polskiej” od 26 marca 1895 r. do 29 lutego 1896 r. Wydanie książkowe opublikowała w 1896 r. firma Gebethner i Wolff w Krakowie. Akcja powieści toczy się w Rzymie za cesarza Nerona, przypomina Fundacja Nobla.[10][1]

Źródła: Culture.pl (Instytut Adama Mickiewicza), Kowalczyk J.R., „Quo vadis”: dwa tysiące wydań , Data publikacji: 2016.08.26, Data odczytu: 2026.10.20; Nobel Prize Outreach, Henryk Sienkiewicz – Facts , Data odczytu: 2026.10.20

17 W ilu językach wydano „Quo vadis”?

Powieść Henryka Sienkiewicza „Quo vadis” miała do 31 lipca 2016 r. 2002 wydania w 59 językach, w tym po łacinie i w esperanto, wynika z ustaleń Biblioteki Narodowej przytoczonych przez Culture.pl. W polskim oryginale ukazały się 192 edycje, często w nakładach 100, 150 i 200 tys. egzemplarzy. Co roku wychodzi ok. 20 polskich i zagranicznych wydań powieści.[10]

Źródło: Culture.pl (Instytut Adama Mickiewicza), Kowalczyk J.R., „Quo vadis”: dwa tysiące wydań , Data publikacji: 2016.08.26, Data odczytu: 2026.10.20

18 Rekordowy rok 1900: 52 wydania „Quo vadis”

Najwięcej wznowień „Quo vadis” Henryka Sienkiewicza ukazało się w 1900 r.: 52 reedycje. Pierwsze przekłady, na angielski i rosyjski, wyszły już w 1896 r., w roku polskiej premiery, a rok później powieść wydano w oryginale i tłumaczeniach 20 razy. Do końca XIX w. ukazało się 30 wydań angielskich: 17 w USA, 12 w Wielkiej Brytanii i 1 w Kanadzie.[10]

Źródło: Culture.pl (Instytut Adama Mickiewicza), Kowalczyk J.R., „Quo vadis”: dwa tysiące wydań , Data publikacji: 2016.08.26, Data odczytu: 2026.10.20

19 Nakład „Quo vadis” w USA przekroczył 1,5 mln egzemplarzy

W 1916 r., gdy zmarł Henryk Sienkiewicz, nakład „Quo vadis” w samych Stanach Zjednoczonych przekroczył 1,5 mln egzemplarzy. Już w 1896 r. powieść miała 2 przekłady na angielski, wydane w Bostonie i w Londynie. Do 2016 r. odnotowano 134 wydania „Quo vadis” w języku angielskim.[10]

Źródło: Culture.pl (Instytut Adama Mickiewicza), Kowalczyk J.R., „Quo vadis”: dwa tysiące wydań , Data publikacji: 2016.08.26, Data odczytu: 2026.10.20

20 Najwięcej wydań „Quo vadis” ukazało się po niemiecku

Niemieckie przekłady „Quo vadis” Henryka Sienkiewicza miały do 2016 r. 294 wydania, w tym 18 w latach 1898–1900. Niewiele mniej wydań ukazało się po włosku (289) i po hiszpańsku (235). Po rosyjsku powieść wydano równo 100 razy, po francusku 96 razy, a po portugalsku 84 razy.[10]

Źródło: Culture.pl (Instytut Adama Mickiewicza), Kowalczyk J.R., „Quo vadis”: dwa tysiące wydań , Data publikacji: 2016.08.26, Data odczytu: 2026.10.20

21 „Quo vadis” po japońsku, koreańsku i grenlandzku

Pierwszy przekład „Quo vadis” Henryka Sienkiewicza na japoński ukazał się w 1907 r., a do 2016 r. powieść miała po japońsku 42 wydania. Na koreański przełożono ją w 1921 r., na chiński w 1922 r., na perski w 1930 r., a na turecki w 1952 r. Tylko po 1 wydaniu mają m.in. przekłady grenlandzki z 1961 r. i farerski z 1983 r.[10]

Źródło: Culture.pl (Instytut Adama Mickiewicza), Kowalczyk J.R., „Quo vadis”: dwa tysiące wydań , Data publikacji: 2016.08.26, Data odczytu: 2026.10.20

22 „Quo vadis” w esperanto i w Scranton

Pierwsze wydanie „Quo vadis” Henryka Sienkiewicza w esperanto ukazało się w 1934 r. w Amsterdamie, a w Polsce w 1957 r. w Warszawie. Pierwsze wydanie słowackie wyszło w 1903 r. poza krajem, w Scranton w Pensylwanii. W Rumunii za rządów Ceaușescu powieści nie drukowano od 1968 do 1989 r.[10]

Źródło: Culture.pl (Instytut Adama Mickiewicza), Kowalczyk J.R., „Quo vadis”: dwa tysiące wydań , Data publikacji: 2016.08.26, Data odczytu: 2026.10.20

Nagroda Nobla i Oblęgorek

23 Za co Henryk Sienkiewicz dostał Nagrodę Nobla?

Henryk Sienkiewicz otrzymał Literacką Nagrodę Nobla w 1905 r. „because of his outstanding merits as an epic writer”, czyli za wybitne zasługi jako pisarz epicki. Fundacja Nobla podaje, że nagroda przypadła mu w całości (udział 1/1). Culture.pl przypomina, że wbrew powszechnemu przekonaniu Sienkiewicz nie dostał Nobla konkretnie za „Quo vadis”. [11][10]

Źródła: Nobel Prize Outreach, The Nobel Prize in Literature 1905 – Summary , Data odczytu: 2026.10.20; Culture.pl (Instytut Adama Mickiewicza), Kowalczyk J.R., „Quo vadis”: dwa tysiące wydań , Data publikacji: 2016.08.26, Data odczytu: 2026.10.20

24 Ile razy Sienkiewicza nominowano do Nobla?

Henryk Sienkiewicz był nominowany do Nagrody Nobla 7 razy w latach 1901–1905, wynika z archiwum nominacji Fundacji Nobla. W 1901 r. zgłosiło go aż 3 nominujących: Stanisław Tarnowski, Hans Hildebrand i Harald Hjärne. Hildebrand nominował go także w 1902, 1903 i 1905 r., a Hjärne w 1904 r. [12]

Źródło: Nobel Prize Outreach, Nomination archive: Henryk Sienkiewicz , Data odczytu: 2026.10.19

25 Co Sienkiewicz powiedział w Sztokholmie 10 grudnia 1905 r.?

Henryk Sienkiewicz wygłosił przemówienie na bankiecie noblowskim 10 grudnia 1905 r. w Grand Hôtel w Sztokholmie. Mówił, że w rywalizacji o Nagrodę Nobla narody reprezentują ich poeci i pisarze. Dodał, że mówiono o Polsce, iż jest martwa, wyczerpana i zniewolona, a ta nagroda jest dowodem jej życia i triumfu. [13]

Źródło: Nobel Prize Outreach, Henryk Sienkiewicz – Banquet speech , Data odczytu: 2026.10.19

26 Doktorat UJ w 1900 r. i Legia Honorowa w 1904 r.

Henryk Sienkiewicz otrzymał w 1900 r. tytuł doktora honoris causa Uniwersytetu Jagiellońskiego. W 1904 r. rząd francuski przyznał mu Order Legii Honorowej. Oba wyróżnienia pisarz dostał przed Nagrodą Nobla z 1905 r., a doktorat UJ przypadł na rok jubileuszu 25-lecia jego pracy twórczej. [5][3]

Źródła: dzieje.pl (Muzeum Historii Polski, PAP), Henryk Sienkiewicz. Kalendarium życia i twórczości , Data publikacji: 2016.10.03, Data odczytu: 2026.10.20; dzieje.pl (Muzeum Historii Polski, PAP), 100. rocznica śmierci Henryka Sienkiewicza , Data publikacji: 2016.11.02, Data odczytu: 2026.10.20

27 Oblęgorek: dar narodu za 70 tys. rubli

W 1900 r., z okazji 25-lecia pracy twórczej, Henryk Sienkiewicz dostał od rodaków w darze majątek Oblęgorek. Pieniądze pochodziły ze składek społeczeństwa, a zbiórka szybko przyniosła 70 tys. rubli. Jeszcze w grudniu 1899 r. nie było oczywiste, jaki dar otrzyma pisarz od wdzięcznego społeczeństwa. [14][15][3]

Źródła: Zintegrowana Platforma Edukacyjna (zpe.gov.pl), Pałac w Oblęgorku – dar od wdzięcznego społeczeństwa , Data odczytu: 2026.10.20; Muzeum Narodowe w Kielcach, The Henryk Sienkiewicz Mansion in Oblęgorek , Data odczytu: 2026.10.20; dzieje.pl (Muzeum Historii Polski, PAP), 100. rocznica śmierci Henryka Sienkiewicza , Data publikacji: 2016.11.02, Data odczytu: 2026.10.20

28 Sienkiewicza do dworu w Oblęgorku eskortowało 50 jeźdźców

Henryk Sienkiewicz zobaczył подарowany mu Oblęgorek po raz pierwszy 9 czerwca 1901 r. Według relacji „Gazety Kieleckiej” 50 wiejskich parobczaków na koniach otoczyło jego pojazd i doprowadziło pisarza do dworu. W 1902 r. Sienkiewicz mógł już zamieszkać w Oblęgorku, który w latach 1902–1914 był jego letnią rezydencją.[14][15]

Źródła: Zintegrowana Platforma Edukacyjna (zpe.gov.pl), Pałacyk w Oblęgorku – dar od wdzięcznego społeczeństwa , Data odczytu: 2026.10.20; Muzeum Narodowe w Kielcach, The Henryk Sienkiewicz Mansion in Oblęgorek , Data odczytu: 2026.10.20

29 Kto zaprojektował pałacyk Sienkiewicza w Oblęgorku?

Pałacyk Henryka Sienkiewicza w Oblęgorku, zbudowany w latach 1900–1902, zaprojektował architekt Hugo Kudera. Park wokół budynku założył znany ogrodnik Franciszek Szanior. Culture.pl opisuje siedzibę pisarza jako niewielki pałacyk w stylu eklektycznym, подарowany mu przez naród polski.[15][16]

Źródła: Muzeum Narodowe w Kielcach, The Henryk Sienkiewicz Mansion in Oblęgorek , Data odczytu: 2026.10.20; Culture.pl (Instytut Adama Mickiewicza), The Henryk Sienkiewicz Museum in Oblęgorek , Data publikacji: 2002.06.30, Data odczytu: 2026.10.20

30 Muzeum w Oblęgorku działa od 1958 r.

Muzeum Henryka Sienkiewicza w Oblęgorku otwarto w pałacyku pisarza w 1958 r. dzięki jego dzieciom: synowi Henrykowi Józefowi i córce Jadwidze Kornitowiczowej. Było to pierwsze w Polsce muzeum poświęcone życiu i twórczości Sienkiewicza. Od 1976 r. jest oddziałem Muzeum Narodowego w Kielcach, a w 2018 r. pałacyk uznano za Pomnik Historii.[15][16]

Źródła: Muzeum Narodowe w Kielcach, The Henryk Sienkiewicz Mansion in Oblęgorek , Data odczytu: 2026.10.20; Culture.pl (Instytut Adama Mickiewicza), The Henryk Sienkiewicz Museum in Oblęgorek , Data publikacji: 2002.06.30, Data odczytu: 2026.10.20

Ostatnie lata i pamięć o pisarzu

31 Sienkiewicz i Paderewski: komitet pomocy w Vevey

Henryk Sienkiewicz po wybuchu I wojny światowej, 1 sierpnia 1914 r., wyjechał z rodziną do Szwajcarii. W 1915 r. zorganizował w Vevey, przy współudziale m.in. Ignacego Jana Paderewskiego, Komitet Centralny Pomocy Ofiarom Wojny w Polsce. Wyjazd pisarza do Szwajcarii po wybuchu wojny potwierdzają Encyclopaedia Britannica i Łazienki Królewskie.[5][2][6]

Źródła: dzieje.pl (Muzeum Historii Polski, PAP), Henryk Sienkiewicz. Kalendarium życia i twórczości , Data publikacji: 2016.10.03, Data odczytu: 2026.10.20; Encyclopaedia Britannica, Henryk Sienkiewicz , Data publikacji: 2026.05.01, Data odczytu: 2026.10.20; Łazienki Królewskie, Henryk Sienkiewicz (1846-1916) , Data odczytu: 2026.10.20

32 Kiedy i gdzie zmarł Henryk Sienkiewicz?

Henryk Sienkiewicz zmarł 15 listopada 1916 r. w Vevey w Szwajcarii, w wieku 70 lat, podają Fundacja Nobla i Encyclopaedia Britannica. Jego pogrzeb stał się manifestacją patriotyczną. Ostatnim utworem pisarza były „Wspomnienia”, opublikowane już po jego śmierci.[1][2][3]

Źródła: Nobel Prize Outreach, Henryk Sienkiewicz – Facts , Data odczytu: 2026.10.20; Encyclopaedia Britannica, Henryk Sienkiewicz , Data publikacji: 2026.05.01, Data odczytu: 2026.10.20; dzieje.pl (Muzeum Historii Polski, PAP), 100. rocznica śmierci Henryka Sienkiewicza , Data publikacji: 2016.11.02, Data odczytu: 2026.10.20

33 Henryk Sienkiewicz miał 2 pogrzeby

Prochy Henryka Sienkiewicza sprowadzono do Warszawy 27 października 1924 r. i złożono w podziemiach archikatedry św. Jana. Pisarz miał więc 2 pogrzeby: w Vevey w 1916 r. i w Warszawie w 1924 r. Oba upamiętnia ekspozycja na piętrze pałacyku w Oblęgorku, prowadzonego przez Muzeum Narodowe w Kielcach.[3][6][15]

Źródła: dzieje.pl (Muzeum Historii Polski, PAP), 100. rocznica śmierci Henryka Sienkiewicza , Data publikacji: 2016.11.02, Data odczytu: 2026.10.20; Łazienki Królewskie, Henryk Sienkiewicz (1846-1916) , Data odczytu: 2026.10.20; Muzeum Narodowe w Kielcach, The Henryk Sienkiewicz Mansion in Oblęgorek , Data odczytu: 2026.10.20

34 Rok 2016 był Rokiem Henryka Sienkiewicza

Sejm ustanowił rok 2016 Rokiem Henryka Sienkiewicza uchwałą z 22 grudnia 2015 r., w 170. rocznicę urodzin i 100. rocznicę śmierci pisarza. Kilka dni wcześniej, 18 grudnia 2015 r., podobną uchwałą podjął Senat. Senatorowie napisali w niej o Sienkiewiczu: „W czasach zniewolenia pisał dla pokrzepienia serc”. [17][18][19]

Źródła: Sejm RP, Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 grudnia 2015 r. w sprawie ustanowienia roku 2016 Rokiem Henryka Sienkiewicza (M.P. 2016 poz. 44) , Data publikacji: 2016.01.12, Data odczytu: 2026.10.20; Senat RP, Uchwała Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 18 grudnia 2015 r. w sprawie ustanowienia roku 2016 Rokiem Henryka Sienkiewicza (M.P. 2016 poz. 8) , Data publikacji: 2016.01.07, Data odczytu: 2026.10.20; Sejm RP, Druk nr 33 (VIII kadencja) , Data publikacji: 2015.11.19, Data odczytu: 2026.10.20

35 Trylogia i „Quo vadis” w Narodowym Czytaniu

W 2014 r. lekturą Narodowego Czytania była Trylogia Henryka Sienkiewicza, a w 2016 r. jego „Quo vadis”. Powieść wygrała plebiscyt, w którym oddano kilkanaście tysięcy głosów, z m.in. „Chłopami” Reymonta, „Weselem” Wyspiańskiego i „Popiołami” Żeromskiego. Narodowe Czytanie „Quo vadis” zaplanowano na 3 września 2016 r.[20]

Źródło: dzieje.pl (Muzeum Historii Polski, PAP), Prezydent Andrzej Duda podczas ogłoszenia wyników plebiscytu na lekturę Narodowego Czytania w 2016 r. , Data publikacji: 2016.02.22, Data odczytu: 2026.10.19

36 Sienkiewicz na banknocie 500 000 zł

Henryk Sienkiewicz widniał na banknocie o nominale 500 000 zł z datą 20 kwietnia 1990 r. Wzór banknotu z popiersiem pisarza ustalił prezes NBP zarządzeniem z 18 lipca 1990 r., a do obiegu wprowadzono go 1 sierpnia 1990 r. Banknot wycofano zarządzeniem z 23 marca 1994 r., a prawnym środkiem płatniczym przestał być z upływem 15 października 1994 r.[21][22][23]

Źródła: Narodowy Bank Polski, Zarządzenie Prezesa NBP z dnia 18 lipca 1990 r. w sprawie ustalenia wzoru banknotu nominalnej wartości 500.000 zł (M.P. 1990 nr 29 poz. 228) , Data odczytu: 2026.10.20; Narodowy Bank Polski, Zarządzenie Prezesa NBP z dnia 23 marca 1994 r. w sprawie wycofania z obiegu banknotów (M.P. 1994 nr 20 poz. 162) , Data odczytu: 2026.10.20; Narodowy Bank Polski, Zarządzenie Prezesa NBP z dnia 28 listopada 1994 r. (M.P. 1994 nr 62 poz. 554) , Data odczytu: 2026.10.20

Sienkiewicz na ekranie

37 „Quo Vadis” z 1951 r. miał nominacje do Oscara w 7 kategoriach

Ekranizacja „Quo vadis” Henryka Sienkiewicza z 1951 r. była nominowana do Oscara w 7 kategoriach, w tym za najlepszy film. Nominacje za drugoplanowe role męskie dostali Leo Genn i Peter Ustinov, a za muzykę Miklós Rózsa. Na gali 20 marca 1952 r. film nie zdobył żadnej

statuetki.[24]

Źródło: Academy of Motion Picture Arts and Sciences, The 24th Academy Awards (1952) , Data odczytu: 2026.10.19

38 „Potop” nominowano do Oscara w 1975 r.

Film „Potop” Jerzego Hoffmana według powieści Henryka Sienkiewicza był w 1975 r. nominowany do Oscara. Premiera odbyła się 2 września 1974 r., a film trwa 316 minut. Według Culture.pl kosztował ok. 100 mln zł, zdjęcia trwały 535 dni, na planie pracowało ok. 400 aktorów, a Oscara zdobył ostatecznie „Amarcord” Felliniego.[25][26]

Źródła: Akademia Polskiego Filmu, The Deluge [1974] , Data odczytu: 2026.10.20; Culture.pl (Instytut Adama Mickiewicza), So Close to an Oscar: 11 Polish Films That Missed Out , Data publikacji: 2019.02.14, Data odczytu: 2026.10.20

39 „Krzyżaków” z 1960 r. obejrzało ok. 32 mln widzów

Film „Krzyżacy” z 1960 r. według powieści Henryka Sienkiewicza obejrzało według szacunków ok. 32 mln Polaków. Cinemateca Portuguesa nazywa go najchętniej oglądanym filmem w historii polskiego kina, a dzieje.pl najchętniej oglądanym polskim filmem wszechczasów. Władze zamówiły go w 1959 r. na 550. rocznicę zwycięstwa pod Grunwaldem, a scenariusz powstał w 2 tygodnie.[27][28]

Źródła: Cinemateca Portuguesa, Krzyżacy (1960) , Data odczytu: 2026.10.20; dzieje.pl (Muzeum Historii Polski, PAP), Kadr z filmu „Krzyżacy” (1960) , Data publikacji: 2011.10.02, Data odczytu: 2026.10.20

40 Trylogię sfilmowano w latach 1969–1999

Wszystkie 3 powieści Trylogii Henryka Sienkiewicza sfilmowano: „Pana Wołodyjowskiego” w 1969 r., „Potop” w 1974 r., a „Ogniem i mieczem” w 1999 r., podaje Encyclopaedia Britannica. Ekranizacje powstawały więc w kolejności odwrotnej niż powieści, napisane w latach 1884–1888. „Quo vadis” filmowano w 1909, 1913, 1951 i 2001 r.[2]

Źródło: Encyclopaedia Britannica, Henryk Sienkiewicz , Data publikacji: 2026.05.01, Data odczytu: 2026.10.19

Henryk Sienkiewicz w liczbach

Parametr | Wartość

Data urodzin (Wola Okrzejska) | 5 maja 1846 r.

Data śmierci (Vevey) | 15 listopada 1916 r.

Pobyt w Stanach Zjednoczonych | 1876–1878

Nominacje do Nagrody Nobla | 7 (1901–1905)

Nagroda Nobla | 1905, udział 1/1

Wydania „Quo vadis” (do 31.07.2016) | 2002 w 59 językach

Nakład „Quo vadis” w USA do 1916 r. | ponad 1,5 mln egzemplarzy

Zbiórka na Oblęgorek (1900) | 70 tys. rubli

Sprowadzenie prochów do Warszawy | 27 października 1924 r.

Widzowie filmu „Krzyżacy” (1960) | ok. 32 mln (szacunek)

Źródła danych: Nobel Prize Outreach, Encyclopaedia Britannica, dzieje.pl (Muzeum Historii Polski), Łazienki Królewskie, Culture.pl (dane Biblioteki Narodowej), zpe.gov.pl, Cinemateca Portuguesa. Stan na 20 października 2026 r.

Mity i fakty o Henryku Sienkiewiczu

FAŁSZ

„Henryk Sienkiewicz dostał Nagrodę Nobla za „Quo vadis””

Fundacja Nobla podaje uzasadnienie „because of his outstanding merits as an epic writer”, czyli za wybitne zasługi jako pisarz epicki. Culture.pl przypomina, że nagrody nie przyznano konkretnie za „Quo vadis”.^{[11][10]}

Źródła: Nobel Prize Outreach, The Nobel Prize in Literature 1905 – Summary , Data odczytu: 2026.10.20; Culture.pl (Instytut Adama Mickiewicza), Kowalczyk J.R., „Quo vadis”: dwa tysiące wydań , Data publikacji: 2016.08.26, Data odczytu: 2026.10.20

FAŁSZ

„Sienkiewicz kupił pałacyk w Oblęgorku za honorarium z powieści”

Oblęgorek był darem rodaków na 25-lecie pracy twórczej pisarza, kupionym w 1900 r. ze składek społeczeństwa, na które zebrano 70 tys. rubli.^{[15][14][3]}

Źródła: Muzeum Narodowe w Kielcach, The Henryk Sienkiewicz Mansion in Oblęgorek , Data odczytu: 2026.10.20; Zintegrowana Platforma Edukacyjna (zpe.gov.pl), Pałacyk w Oblęgorku – dar od wdzięcznego społeczeństwa , Data odczytu: 2026.10.20; dzieje.pl (Muzeum Historii Polski, PAP), 100. rocznica śmierci Henryka Sienkiewicza , Data publikacji: 2016.11.02, Data odczytu: 2026.10.20

FAŁSZ

„Sienkiewicz ukończył studia w Szkole Głównej”

Sienkiewicz w 1871 r. opuścił uczelnię bez zaliczenia egzaminów końcowych, a Fundacja Nobla podaje, że nie uzyskał dyplomu.^{[1][3]}

Źródła: Nobel Prize Outreach, Henryk Sienkiewicz – Facts , Data odczytu: 2026.10.20; dzieje.pl (Muzeum Historii Polski, PAP), 100. rocznica śmierci Henryka Sienkiewicza , Data publikacji: 2016.11.02, Data odczytu: 2026.10.20

CZĘŚCIOWO PRAWDA

„Henryk Sienkiewicz jest pochowany w Szwajcarii”

Pisarz zmarł i został pochowany w Vevey w 1916 r., ale 27 października 1924 r. jego prochy sprowadzono do Warszawy i złożono w podziemiach archikatedry św. Jana.^{[3][15]}

Źródła: dzieje.pl (Muzeum Historii Polski, PAP), 100. rocznica śmierci Henryka Sienkiewicza , Data publikacji: 2016.11.02, Data odczytu: 2026.10.20; Muzeum Narodowe w Kielcach, The Henryk Sienkiewicz Mansion in Oblęgorek , Data odczytu: 2026.10.20

FAŁSZ

„„Quo vadis” ukazało się od razu jako książka”

Powieść drukowano najpierw w odcinkach w warszawskiej „Gazecie Polskiej” od 26 marca 1895 r. do 29 lutego 1896 r., a wydanie książkowe ukazało się w 1896 r.^[10]

Źródło: Culture.pl (Instytut Adama Mickiewicza), Kowalczyk J.R., „Quo vadis”: dwa tysiące wydań , Data

publikacji: 2016.08.26, Data odczytu: 2026.10.20

Źródła

1. Nobel Prize Outreach, Henryk Sienkiewicz – Facts. Adres: <https://www.nobelprize.org/prizes/literature/1905/sienkiewicz/facts/>. Data odczytu: 2026.10.20.
2. Encyclopaedia Britannica, Henryk Sienkiewicz. Adres: <https://www.britannica.com:443/print/article/543310>. Data publikacji: 2026.05.01. Data odczytu: 2026.10.20.
3. dzieje.pl (Muzeum Historii Polski, PAP), 100. rocznica śmierci Henryka Sienkiewicza. Adres: <https://dzieje.pl/node/67407>. Data publikacji: 2016.11.02. Data odczytu: 2026.10.20.
4. Kasa im. Józefa Mianowskiego, History. Adres: <https://www.mianowski.waw.pl/en/history/>. Data odczytu: 2026.10.20.
5. dzieje.pl (Muzeum Historii Polski, PAP), Henryk Sienkiewicz. Kalendarium życia i twórczości. Adres: <https://dzieje.pl/node/67442>. Data publikacji: 2016.10.03. Data odczytu: 2026.10.20.
6. Łazienki Królewskie, Henryk Sienkiewicz (1846-1916). Adres: <https://lazienki-krolewskie.pl/en/historia/postacie-historyczne/henryk-sienkiewicz>. Data odczytu: 2026.10.20.
7. Trybuś E., Polish Culture in Los Angeles: History of Helena Modjeska Art & Culture Club. Wydawca: Akademia Zamojska. Strony: 114–120. Adres: <https://czaz.akademiazamojska.edu.pl/index.php/pig/article/download/565/594/611>. Data odczytu: 2026.10.20.
8. Paja A., 1884. Rok z biografii lekturowej czytelniczek „Bluszczu”, „Świtu” oraz „Tygodnika Mód i Powieści”. Wydawca: Repozytorium Uniwersytetu w Białymstoku. Strony: 540–558. Adres: https://repozytorium.uwb.edu.pl/jspui/bitstream/11320/12219/1/A_Paja_1884_Rok_z_biografii_lekturowej_czytelniczek_Bluszczu.pdf. Data odczytu: 2026.10.20.
9. dzieje.pl (Muzeum Historii Polski, PAP), Najcenniejsze zbiory Biblioteki Śląskiej związane z „Trylogią” na wystawie. Adres: <https://dzieje.pl/node/26135>. Data publikacji: 2014.09.03. Data odczytu: 2026.10.19.
10. Culture.pl (Instytut Adama Mickiewicza), Kowalczyk J.R., „Quo vadis”: dwa tysiące wydań. Adres: <https://culture.pl/pl/artikul/quo-vadis-dwa-tysiace-wydan>. Data publikacji: 2016.08.26. Data odczytu: 2026.10.20.
11. Nobel Prize Outreach, The Nobel Prize in Literature 1905 – Summary. Adres: <https://www.nobelprize.org/prizes/literature/1905/summary/>. Data odczytu: 2026.10.20.
12. Nobel Prize Outreach, Nomination archive: Henryk Sienkiewicz. Adres: https://www.nobelprize.org/nomination/archive/show_people.php?id=8523. Data odczytu: 2026.10.19.
13. Nobel Prize Outreach, Henryk Sienkiewicz – Banquet speech. Adres: <https://www.nobelprize.org/prizes/literature/1905/sienkiewicz/speech/>. Data odczytu: 2026.10.19.
14. Zintegrowana Platforma Edukacyjna (zpe.gov.pl), Pałac w Oblęgorku – dar od wdzięcznego społeczeństwa. Adres: <https://zpe.gov.pl/a/dowiedz-sie/D4VD1OBTN>. Data odczytu: 2026.10.20.
15. Muzeum Narodowe w Kielcach, The Henryk Sienkiewicz Mansion in Oblęgorek. Adres: <https://mnki.pl/en/node/2>. Data odczytu: 2026.10.20.
16. Culture.pl (Instytut Adama Mickiewicza), The Henryk Sienkiewicz Museum in Oblęgorek. Adres: <https://culture.pl/en/place/the-henryk-sienkiewicz-museum-in-oblegorek>. Data publikacji: 2002.06.30. Data odczytu: 2026.10.20.
17. Sejm RP, Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 grudnia 2015 r. w sprawie ustanowienia roku 2016 Rokiem Henryka Sienkiewicza (M.P. 2016 poz. 44). Adres: <https://eli.gov.pl/api/acts/MP/2016/44/text/O/M20160044.pdf>. Data publikacji: 2016.01.12. Data odczytu: 2026.10.20.
18. Senat RP, Uchwała Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 18 grudnia 2015 r. w sprawie ustanowienia roku 2016 Rokiem Henryka Sienkiewicza (M.P. 2016 poz. 8). Adres: <https://eli.gov.pl/eli/MP/2016/8/ogl/pol/pdf>. Data publikacji: 2016.01.07. Data odczytu: 2026.10.20.
19. Sejm RP, Druk nr 33 (VIII kadencja). Adres: <https://api.sejm.gov.pl/sejm/term8/prints/33/33.pdf>. Data publikacji: 2015.11.19. Data odczytu: 2026.10.20.

20. [dzieje.pl](https://dzieje.pl/node/37535) (Muzeum Historii Polski, PAP), Prezydent Andrzej Duda podczas ogłoszenia wyników plebiscytu na lekturę Narodowego Czytania w 2016 r.. Adres: <https://dzieje.pl/node/37535>. Data publikacji: 2016.02.22. Data odczytu: 2026.10.19.
21. Narodowy Bank Polski, Zarządzenie Prezesa NBP z dnia 18 lipca 1990 r. w sprawie ustalenia wzoru banknotu nominalnej wartości 500.000 zł (M.P. 1990 nr 29 poz. 228). Adres: <https://eli.gov.pl/eli/MP/1990/228/ogl/pol/pdf>. Data odczytu: 2026.10.20.
22. Narodowy Bank Polski, Zarządzenie Prezesa NBP z dnia 23 marca 1994 r. w sprawie wycofania z obiegu banknotów (M.P. 1994 nr 20 poz. 162). Adres: <https://eli.gov.pl/eli/MP/1994/162/ogl/pol/pdf>. Data odczytu: 2026.10.20.
23. Narodowy Bank Polski, Zarządzenie Prezesa NBP z dnia 28 listopada 1994 r. (M.P. 1994 nr 62 poz. 554). Adres: <https://eli.gov.pl/eli/MP/1994/554/ogl/pol/pdf>. Data odczytu: 2026.10.20.
24. Academy of Motion Picture Arts and Sciences, The 24th Academy Awards (1952). Adres: <https://www.oscars.org/oscars/ceremonies/1952>. Data odczytu: 2026.10.19.
25. Akademia Polskiego Filmu, The Deluge [1974]. Adres: <https://akademiapolskiegofilmu.pl/en/historia-polskiego-filmu/films/the-deluge/73>. Data odczytu: 2026.10.20.
26. Culture.pl (Instytut Adama Mickiewicza), So Close to an Oscar: 11 Polish Films That Missed Out. Adres: <https://culture.pl/en/article/so-close-to-an-oscar-11-polish-films-that-missed-out>. Data publikacji: 2019.02.14. Data odczytu: 2026.10.20.
27. Cinemateca Portuguesa, Krzyżacy (1960). Adres: https://www.cinemateca.pt/CinematecaSite/media/Documentos/2022-12-10_KRZYZACY_3.pdf. Data odczytu: 2026.10.20.
28. [dzieje.pl](https://dzieje.pl/node/29090) (Muzeum Historii Polski, PAP), Kadr z filmu „Krzyżacy” (1960). Adres: <https://dzieje.pl/node/29090>. Data publikacji: 2011.10.02. Data odczytu: 2026.10.20.